

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VIII

Barcelona 23 Maig de 1914

Núm. 342

SUMARI

Desvetllament jaumí?

L'èxit i la immortalitat, (Conferència d'En Josep Carner a la Joventut Nacionalista.

Odes d'Horaci.-A Fidile.-A Melpomene, trad. per VICENÇ DE BALANZÓ.

En Cambó i el problema del Marroc, per JOSEP M.ª RUIZ MANENT.

De doctrina estètica, per MARTÍ CASANOVAS.

Renunciament i Mort, (dels 60 als 89 anys de la vida de Miquel-Angel Buonarroti, o siga de l'any 1535 al 1564) per JOSEP LLEONART.

Barcelona, per MANUEL GALVEZ.

Optimisme, per F. MORATÓ.

Discurs presidencial dels Jocs florals de Lleida.

De la premsa

La Policromia en la escultura, per L. FOLCH.

Els fruits de les excavacions de Empuries.

Informació

D'Hamburg.

Conferència a la Lliga Regionalista d'Olot.

Concèl·lid'investigació Pedagògica

En premsa

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Desvetllament jaumí?

A propòsit d'unes conferències del senyor Minguijón (1)

I

Un cert optimisme biològic ens fa tenir per cosa ben segura que el partit tradicionalista, avui anomenat jaumí, té alguna significació espanyola entranyable, puix tan de temps ha viscut, i té, com dirien el francesos, «la vie dure».

Que el jaumisme és una cosa ben espanyola, que descansa sobre un complex de qualitats i vicis essencials de la raça (com totes les institucions que són profundament espanyoles) això ens pensem que no fóra difícil de demostrar. Però, ¿és el jaumisme compatible amb la civilització moderna? ¿Representa un principi íber irreductible, incongruent, complaent-se tan en la seva disparitat que no se'l pugui armonitzar amb les riques influències i contra-influències de la cultura, o és una de aquestes modalitats d'ànimes nacionals que dins la seva apariència bèl·lica tanquen secrets de veritable fortitut i renovació de la raça, essent-hi la singularitat un incentiu de cultura, no pas causa obligada de rancúnies estèrils?

Hem vist a Catalunya que, abans i tot de la Solidaritat, nombre de tradicionalistes seguien amb interès, o favorien, no solament un indecís sentimentalisme catalanista, sinó, concretament, la política de la Lliga, que és la política essencial de la cultura catalana. Aquests tradicionalistes, que no han pas deixat de pertànyer a llur partit, s'assemblaven a nosaltres en entusiasme cívic, amor de l'ordre social i fins procediment evolutiu. En canvi, una altra part de tradicionalistes, exacerbats al contacte amb nosaltres, arboraren un castellanisme imbècil, tregueren del bagul polsós tots els arguments teològics (?) amprats abans contra conservadors, integristes etc., per colpir-nos-hi i afegiren amb

orgull a llur nom de tradicionalistes un apel·latiu sospitos: el de RADICALS.

Si guaitem la eficàcia corporativa i organitzadora del jaumisme, la divergència és la mateixa. D'una banda jaumins que's preocupen de la qüestió social amb mes o menys fortuna, pruitges literàries «refinades» al volt d'alguna adquisició il·lustre. D'altra banda cassinos amb capellans jugant al dòmino i criatures emmetzinades sistemàticament per una educació de violència.

Si escoltem els oradors del partit, el dubte tampoc es resol fàcilment. Uns es valen encara del silogisme en llatí i de la olor de la pólvora per aconseguir la més fol·la ovació de correligionaris columbins; d'altres prediquen que llur partit s'ha de interessar per determinats problemes que no consten pas en el programa jaumí, i reclamen que s'enriqueixi la mentalitat tradicionalista i que'l procediment n'esdevingui més flexible, ço és, que passi d'il·luminat a polític.

El senyor Minguijón és d'aquests darrers; i els seus parlaments de Lleida i Barcelona,—sobre tot el primer, que és el més complet i la ressenya del qual fou reproduïda gairebé totalment en aquestes planes—porten avui a actualitat la pregunta que ens fèiem al començar, que és una qüestió que molts patriotes honrats, sense apassionament, s'han formulat en certs moments intensos, i fins potser han contestat diversament segons les circumstàncies.

Es diu que avui hi ha un desvetllament jaumí. Si es tracta d'un desvetllament produït pel enriquiment cultural del partit, això indicarà que el jaumisme era una energia vital espanyola. Si la major boga del jaumisme es deu, en canvi, a un moment de depressió de la societat espanyola, llavors la veu del Sr. Minguijón i la convicció de sos bons seguidors duraran tant com la rosada matinal o la calitja del mig dia.

(1) Végis el número anterior de CATALUNYA, pàg. 316.

L'èxit i la immortalitat

Conferència den Josep Carner a la Joventut Nacionalista

Amics meus: Vinc a parlar-vos d'un tema de natura espiritual, delicadíssima: en realitat, penso fer-vos testimonis d'un negligent soliloqui. I aquest és l'aventatge d'adreçar-me a un públic íntim i ben amat; no'm calen precaucions, insistències ni gairebé mètode. Hem conviscut graciosament, ens hem compenetrat, hem arribat a una unificació de llenguatge que, com sempre, és una unificació d'esperit. En aquesta casa, per tant, l'orador és més aviat un corifeu. Tot el meu desig es limita a pendre vida interior vostra i meva, indistintament, que tantseval, i emmotllar-la en paraules, perquè judiquem tots plegats el nostre pensament realitzat en el verb.

He dit que venia a parlar-vos d'un tema espiritual, i em plau afegir que d'aquests temes, gairebé només se'n pot parlar entre vosaltres. Enfora de la porta, mentrestant, cert jovent d'existència inorgànica, rudimentària, ens acusa d'un materialisme exigü. Es dona aquest materialisme com causa exclusiva de nostra florida germanor, de nostra fe optimista, de l'harmonia de nostres activitats diverses. Ells, en canvi, es declaren posseïdors de vera espiritualitat. Mes, ningú no l'ha vista: temerosos de perdre-la, sembla que llurs avis ja la tancaren dins una arca rovellada, amb tres claus, que's diuen protesta, malfiança i qüestió previa. En tot cas a nosaltres podria dir-se'ns materialistes, perquè la nostra aspiració és que vingui un temps que a Catalunya l'ideal, l'ideal perpetu i canviant, ànima meravellosa del món, arribi a tan bella transfusió en la vida, que sigui impossible destriar-lo d'ella.

Hi ha qui ens pren, doncs, com ansiosos de l'èxit. Mes nosaltres no som més que devots de la immortalitat. I la nostra posició és no sols la més pura, sinó la més aciençada. Els valors socials que poden contemplar-se avui a Catalunya són precaris, escampats, arrítmics. Som en un període constitutiu. Doncs l'ajustament és imperfecte, les institucions rudimentàries, la cultura posa heròicament les primeres bastides; manquen grans temperaments, les virtuts col·lectives, si voleu, són massa exclusivament casolanes i els vicis massa únicament sòrdids. Qui és l'ambiciós de quinta categoria, el cobejós de capitalet i torreta que encara anirà dins nostra terra en cerca de l'èxit? Malaventurat! El seu aventatge serà engunió i curt. La seva vida ridícolament coquina. Guaiteu la gent que ha triomfat dins la societat de Barcelona; mireu aquests pobres rics que no poden arribar a mil·lionaris o aquests mil·lionaris que han d'estalviar, aquests dramaturgs que per esdevenir

populars han fet declaració d'analfabets, aquests polítics de casino que han acabat acontentant-se de la trampa municipal, aquest propietari que ha de ser encobridor, aquest especulador que ha d'ésser usurer, aquestes dones formoses, que encara han de parlar en castellà per comptar al menys amb una cosa que creuen distingida; aquests arquitectes, que per embadalir la ignocència barcelonina es dediquen amb només una planta de casa de xanfrà i una de correguda, a fer en vintiquatre hores totes les cases que convingui d'estil perpinyanès. Aquesta es la gent dels èxits d'avui en dia.

L'èxit és el profit; la immortalitat, és l'elevació. L'èxit és el cabal de les coses transitories, adollant-nos de la felicitat que s'obté per gestió, per compra o per atzar; i fins devegades pot arribar a vestir-se de cosa bella i espiritual, de mercé dels déus. La immortalitat és una predestinació, és un nimbe que no s'agència, un àlit que no envolta la vida afanyosa del goig, sinó la vida que's proposa la intensitat; l'ànima escollida és presonera i esclava de la seva condició immortal i la immortalitat és el voltor que li rosegua les entranyes. De l'èxit en viu un de sol, i encara sovint vergonyosament, però el fruit de la immortalitat és de tanta virtut i d'energia tan protètica, que, temps a venir, no sols és vida en el món de l'esperit, sinó que transforma i enriqueix el món material, i pot arribar a multiplicar els èxits dels venidors, i fins a purificar-los, donant-los una certa comunicació d'honestedat, una certa apariència de bellesa. Els èxits nombrosos, constants, i saviament compartits en la faç de tot un país són sempre resultat d'una civilització, ço és, d'un antic torment d'immortalitat.

Catalunya, Barcelona, no consenten encara l'èxit normal, saonat, l'harmonia dolça de mil egoismes intel·ligents. La victòria hi té sempre aquest caràcter subreptici, claudicador o hipòcrita. Som immorals en l'èxit perquè ens manca energia, o almenys perquè no s'és complerta la seva canalització.

Però la gent de l'èxit no és pas, bon troç se'n falta, tot Barcelona, tot Catalunya. Davant, entremig, darrera aquesta gent d'ànima mesquina, hi ha el gran estol que necessita i realitza una correntia d'idealitat: l'estol que creix, i venç gradualment, i transfigura la ciutat en els instants solemnes d'una altíssima epopeia moderna. Sense parlar de l'artista genial, del polític organitzador de la vida catalana o verb gloriós d'una aspiració que és encara noblement convulsa com una dona en treball d'infant, sense parlar del savi isolat o simplement de l'home selecte que frissa per la

posseïó de totes les gràcies i potestats d'un empori florit, hi ha en nombre incomparablement superior a totes aquestes excepcions, en nombre gairebé infinit, la multitud obscura que té l'amor entranyable a un principi com el de la patria, invisible en la seva substància, però irradiant en tota la formosor de la vida natural i en tota impulsio de l'esperit. Es el poble que més enllà dels devers ètics comuns, del treball que és llei general, de l'alegria, el dolor, la fretura i les il·lusions normals, té un daler que li dona elevació i relleu, que significa la seva tasca, que otorga a son dia un element heròic, que li mostra una raó més durable que la seva vida i la dels seus fills per viure uns i altres i elevar-se indefinidament en una emulació sense repòs. Aquesta gent és l'estol de la immortalitat. Aquesta és una mena de gent que si la sort li destina la malaventura, l'estretor, el menyscabament, trobarà dins ella mateixa el consol i la compensació, sabent que no cap vida il·luminada d'ideal desapareix del tot, sinó que tot ço que en ella és incorruptible va a augmentar el patrimoni pairal; aquesta és una mena de gent que si els donen l'èxit no s'aquietaran per l'homenatge automàtic de l'intel·ligent o els vapors delictosos de totes les comoditats, sinó que'l desig inconfonible, l'aspiració que no calla mai més de la vida quan ha entrat dins el cor, seguirà punyint-los més enllà de tota satisfacció, sempre estúpida quan l'ànima li sacrifica un sol instant de la seva llibertat nadiua.

Ver és que l'espectacle d'aquestes ànimes humils plenes d'un misticisme patriòtic, esperits devegades simples, més abrandats d'una joia íntima i transcendental d'ésser catalans, és bella cosa i reconfortant, i Catalunya en viu formosament. Però aquesta valor espiritual, aquesta virtut, té el seu pac. Aquesta gent que amen la immortalitat del seu poble, esdevenen agents d'aquesta immortalitat. I això no solament per la seva amor, per la seva espectació infinita, per la seva adhesió i el seu sacrifici, que consoliden ràpidament l'eficàcia dels grans creadors excepcionals. Ah! és també del fons de les seves petites vides que en brollen déus d'immortalitat. Aquest estat de vibració, aquest noble estremiment de la nostra hora catalana, augmenta el valor de les coses, en multiplica la fertilitat. Anava a dir que és una magia. No: respectem el dò de Deu: és un miracle. No hi ha catalanista, per reulat que's trobi dins el gran moviment de la nostra consciència patriòtica que no sigui dilettante d'una o altra labor espiritual, que no rebi una mica de llum i no l'irradii; que no tingui, vivint dintre d'ell una participació més o menys capida dels problemes més alts, dels que en tants altres pobles que han resolt la seva vida resten especialitzats, i devegades hermètics. Aquí la nostra immortalitat serà obra de tots nosaltres, i no pas democràticament, sinó en fecun-

da gradació jeràrquica; obra de tots per que l'esperit total de Catalunya ens aixeca a tots damunt el nostre nivell natural. Som en el moment taumatúrgic de la paraula creadora. Som un poble nou, i en totes les mitologies els pobles nous són encara parentela i amistat dels déus.

Cada vegada que ens calgui sentir l'enyorança de perfeccions que encara ens resten estranyes, cada vegada que ens descoratgi una mica covardament el fracàs d'unes quantes temptatives, o la nostra suficiència cabotinesca es dolgui de l'escassetat o defalliment del públic homenatge a ço que vacil·lantment hem emprés, recordem la lliçó saludable de aquella simplicitat de cor, d'aquella immolació patriòtica dels obscurs, d'aquell desinterès que, desvesat cada dia més de la materia, plana per damunt els accidents corruptibles i assegura amb anònima potestat l'essència generosa del demà.

I ara fem també declaració que la immortalitat catalana a la qual aspirem, ço és, la contribució creixent a la substància de Catalunya, és nada de la dificultat i la necessita encara. La paciència perfecciona la obra i la dificultat gairebé la crea. Ço que fàcilment es consegueix, la fruita a l'abast de tota mà, la rima de dos versos, l'elogi d'una gazetilla, repugnen per naturalesa a l'ànima divina, ço és, de propòsits immortals; la qual no oblida la imatge magnífica de l'esbarzer inflammat. Si fins la grollera dificultat material és preable i ha estat en certa manera col·laboradora del Geni! Però no cal dir que la més alta dificultat i la més fecunda és la que té un seny i un determini, la que no és pura nosa, sinó principi en lluita, la que ens coneix i no ens perdona, la que ens vol mal i perfídia contra el nostre repòs. Si al Catalanisme manca grandesa en alguna de ses faisons, és per l'escassetat, per l'inconsistència de sos enemics; si el nostre art té una mena d'apacibilitat burgesa, de vulgarisme o de trivialitat és perquè aquesta familiar complacència catalanista dels prestigis locals ha emmotllat les nostres ànimes.

Els països més intel·ligents del món són el fruit d'una guerra civil; la lluita és el medi natural del progrés; no sabem el que som fins que'ns oposem en contradicció generosa i irresistible a la carn de nostra carn o a la tutela mental que'ns ha conformat. I és que l'adhesió, la benignitat, la polida aquiescència, la gentil dissimulació, coses totes de tan bell caient social i que ens aconseguirien una vida tan amable, assolits en aquest punt, abans de la plena creació nacional, arribarien a ésser corrosius de la personalitat. ¿Com podríem oposar una mica de dolç confort a la immortalitat exigent, paorosa, però única digna d'un amor altiu i púdic i sacrament inconegut?

Hi ha avui un sentit poderós en els millors de nosaltres que substitueix a

una antiga creença catalanista: el sentit de l'exigència davant nosaltres mateixos. Temps era temps que la lluita que prediquem, la lluita tota espiritual, la lluita d'exigència i depuració semblava cosa desplaçada i fora de seny. I això era perquè la gent de Catalunya s'ocupava en una lluita, diguem-ne material, contra un estat polític opressor; i aleshores es creia que s'havia de conseguir l'èxit, i, si convenia, fenye'l; semblava una inferioritat, un deshonor entrar en duel sense disfreçar una mica el magre vestit esquícat per la creixença. Aquella generació, amb la més evident intenció patriòtica, es venia la immortalitat, — que són tots els segles i totes les races — per allò que fou son avui transitori; mes tots els seus nominalismes i totes les seves obres mestres fetes a correuita, i tots els cromos de sos diplomes no han tingut més que èxits de Jocs Florals, de penyes de cafè o d'aquelles vetllades literario-musicals tan lògicament caigudes en descrèdit d'ençà de la popularització del gramòfon.

Però ara el nostre catalanisme es guia ben altrament. Ara creiem que la nostra qualitat propia davant el poble governant de l'Espanya, la representen no pas les institucions indecises, no pas les il·lusions o els tartarinismes. La nostra qualitat és el nostre afany incansable d'immortalitat, el nostre afany col·lectiu, tan vastament col·lectiu, que aquest afany constitueix avui la nostra unitat. No al·leguem una perfecció, sinó el desig de la perfecció: no al·leguem un ideal dut a compliment, sinó el sacrifici de les nostres vides per complir-lo. I en aquest punt, en aquest sol punt, si que gosem parlar de la nostra superioritat dins la Iberia, perquè en lloc més de les seves terres s'ha produït unànimement aquesta apremiant necessitat d'elevació, aquest ideal sollevant la vida conjunta de la raça. I encara que no tinguéssim teatre català, ni novel·les, ni economistes, ni banca, ni monuments, aquesta fretura, que acabaria per donar-nos-els, seria, tota solà, una raó perquè compareguéssim amb dignitat davant el concepte hàbilment falsificat de la patria espanyola i anunciéssim profèticament que la nostra immortalitat acabarà el seu èxit.

Ara és, doncs, quan hem de mostrar-nos més exigents. Hem de rebutjar la caritat depriment d'un nacionalisme extraviat i reclamar valors absoluts. El que un dia fou candidesa dels primers lluitadors, ço és, l'admissió de la temptativa com a perfecta resolució, seria avui escarni de l'ànima de Catalunya, que té dret a no ser una nació de parodia, un país construït com un «skyscraper». No es pot fer una civilització amb una mica de folk-lore, unes quantes bases de Manresa, unes eleccions amb regidors portats pels casinets de districte i un actor català, com si fa no fa creurien alguns sentimentals. S'ha de donar molt de temps a l'eternitat. S'ha

de donar molt de dolor a la inspiració, que és l'alliberament de tot dol i de tota miseria. La mateixa gloria, ço és, l'immortalitat enlluernadora i teatral de un sol home, és, més que la memoria d'un, l'oblit de molts. Jo em penso que som alguns a desitjar que l'exigència es converteixi en dogma de la nostra tasca; jo em penso que som alguns que la perspectiva llunyana, penosa i infal·lible de la victòria de Catalunya en el món, ens fa clamar per una depuració, per una selecció, amb la temença i el respecte de viure davant el concili jutgador de nostres avant-passats: els uns pobriçons encara, atuits en les regions espectrals, els altres arreats i transfigurats per belles significances mítiques. I aquests avant-passats ens repeteixen, amb el seu sotjar avidíssim, en aquest moment, al posar-se en joc el destí novell de Catalunya: «No us enganyeu, no, com ens hem enganyat nosaltres. No us embriagueu d'un nom. Ni una victòria assegura un pervindre, ni la mateixa independència assegura la vida nacional. El passat no és una fermança, és només un averany que té d'ésser interpretat per la força impetuosa d'una energia renovelladora. Nosaltres hem pecat de revolta i d'inèrcia, vosaltres sigueu virtuoses de disciplina i de inquietut, com dieu amb vostres termes d'ara. Ens hem acontentat si fa no fa del nominalisme, de la lluita purament material, de l'ambició de riquesa convertida en estalvi, de l'ambició de poder convertida en el «rei al cos» i, ja en decadència, de la manca de imaginació convertida en sentit pràctic, de la manca de passió convertida en virtut. Remogueu crudelment la vida en el fons del vostre esperit. Projecteu-vos cap a l'esdevenir amb un esforç poderós. Consagreu-vos a un sacrifici, a unes oracions fervents que'ns treguin a nosaltres del purgatori que sofrim per no haver sabut constituir una nació victoriosa, regina del Mediterrani, última revelació de la dignitat llatina, tal com la somniava, únic entre nosaltres, el Montaner. Passarem pel món i els uns no sabrem capir que l'aspre cim coronat de neu i la mar tota densa d'harmonies, que eren nostre pare i nostra mare, ens demanaven que els convertíssim en esperit; i els altres no saberen capir que aquest esperit ens demanava que'l convertíssim en immortalitat.»

No us ho exagero; fóra sacríleg fer servir a una teoria opinable una «machine» espiritista. Seguiu la nostra història, els nostres monuments, les nostres institucions, totes les deixes del passat, i veureu com en conjunt la vida del nostre poble com a nació autèntica, és a dir, com a verb especial de la civilització, és una cosa estroncada, incompleta, parcial. La vida de Catalunya és en el pervenir. La vida nacional perfecta pot començar gairebé en nosaltres. Nosaltres podem iniciar, com ho ha formulat adés meravellosament l'orador

essencial de Catalunya, una esperança inèdita del món, de tot el món. Ja veieu si és gran aquesta ambició. Ens han dit particularistes, gent que encongeix la idea de pàtria en la de província, i aspirem nomenys que a un valor universal. No volem pas recobrar ço que se'ns hagi arrebatat, nó; això fora un ideal migrat, bo per fueristes. Volem en una hora donada, que sigui la nostra hora, conquerir l'actualitat cosmopolita. Conquerir-la que és enriquir-la; sometre-la que és educar-la. Però no posant fonaments d'immortalitat a aquesta obra que exigirà el concurs de llargues generacions, la nostra construcció, si arriba a ésser possible només perquè els altres siguin pitjors que nosaltres — raó dolorosa del primer catalanisme, — per comptes d'un palau reial serà un d'aquests hotels, màxima creació de la indústria cosmopolita, el gerent dels quals considerant la tradició com un atractiu pel foraster poderós, converteix el vell monument en tema decoratiu d'un prospecte o la dansa popular en número de «music-hall».

Especialment als artistes, i encara més reduïdament als creadors verbals, que poden enriquir incessantment el primer impuls a tot l'ordre complex de la civilització, permeteu-me que'ls repeteixi en nova forma que en la seva creació no han de pensar en l'ingratitude, en el desengany, en la satisfacció, en l'èxit, ni tant sols en una visió convencional — que sempre ho serà la que capiga dins un esperit humà — de la nostra Catalunya: que curin tan sols de l'immortalitat, perquè l'immortalitat que poguem aconseguir és la mateixa Catalunya invencible, millor que la Catalunya del passat i millor que nosaltres mateixos, car ella serà la nostra noblesa alliberada de tot element de corrupció.

A un poblet de la Gascunya es conserva una inscripció funerària en memòria d'una dolça noia de vint anys. Domnia Italia. La seva ànima graciosa parla només un instant en la inscripció daurada, més enllà de l'exigència fatal del seu departiment. I la seva veu no és pas esglaiada del no res ni presa de mica en mica de l'insensibilitat material, com esdevé en alguna metamorfosi de Ovidi. No, ella ens parla dins un delicat esvaïment, tota vagarívola, somrient amb els ulls tancats. Jo voldria, per la tasca que pugui haver feta dins l'amor activa de la llengua catalana, una mica d'anònima immortalitat, ço és, que una mica de la meva passió i de la meva joia piadosa del verb entressin obscurament dins el doll immens de totes les influències seculares, al determinisme de nostres dies a venir. I que encara la meva paraula, feble cosa dins el bell corrent amplíssim, repetís com l'ànima fonedica de Domnia Italia: No he sigut. He sigut: me'n recordo. Ja no soc, tantseval. «Non fui, fui. Memini. Non sum. Non curo.»

Odes d'Horaci

Llib. III. Oda XXIII.

A Fídile

Si al Cel les mans esteses aixequessis,
quan neix la Lluna, rústica Fídile,
i amb encens aplaquessis les domèstiques
divinitats, i amb fruits del any, i amb una
àvida truja, ni ta vit fecunda
del Afric sentirà la pestilència
ni estèrils pel robell seràn tes messes,
ni tos dolços vedells i xais, l'Autumne
no nourà mai fructífer.
Perquè l'oferta victima
qui peix en les garrigues i rouredes
del nevat Algid, o que en l'albanesa
pradera creix, enrogirà la dalla
dels sacerdots. Car a tu, qui coronès
tos petits deus de romaní marítim
i fràgil murtra, no't caldrà amoixar-los
matant moltes ovelles bidentades.
Que si la mà innocent l'ara toca,
els adversos Penates tan ablanen
la sal espetegant, la coca pia,
com els més supmtuosos sacrificis.

Llib. IV. Oda III.

A Melpomene

A aquell que tu una volta, Melpomene,
al neixer amb llum plàcida contemplis
no l'esclarirà pas la labor púgil
en l'Istme; ni'l cavall rabent a véncer
no'l durà en carro grec; ni gestes bël liques
no'l mostraran jamai al Capitoli
capità coronat amb fulles dèlies,
car dels reis les menaces altaneres
malmeté; mes les aigües qui s'escolen
pel fèrtil Tibur i la cabellera
espessa de les selves, en tòlis
versos l'ennobriràn. La renaixenta
prole de Roma, capital de totes
les ciutats, se dignarà posar-me
entre'ls chors tan amables dels poetes;
i ja'm mossega menys la dent d'enveja.
Oh tu, qui de la closca d'or, Pièride,
l'estrépit dolç temperes;
Oh tu, que si't plavia, cant de cigne
als peixos sense veu donar podríes!
Tot aixó es mercé teva; si'm senyalen
com pulsador de la romana lira
els passants; si respiro
i plasc, si plasc, és tot per gracia teva.

VICENÇ DE BALANZÓ, trad.

En Cambó i el problema del Marroc

Don Francesc Cambó ha parlat en el Parlament, declarant-se per boca d'ell, Catalunya, dient la seva dita en l'afer difícil del Marroc.

Com sempre, el discurs del nostre orador essencial ha colpit per la seva originalitat de forma i de fons, originalitat que no és més que pura lògica, respondent a la sinceritat característica dels catalans, i a la orientació moderna que porten a la política espanyola.

Al volt de son discurs de tots indrets se sentia la impressió de son definitiu consagrament com home d'Estat.

Afirma que la expansió espanyola del Marroc és qüestió de independència més que d'expansió, conseguint que aplaudissin junts, a un catalanista, mauristes, datistes, romanonistes i prietistes.

Expressa la por que Espanya esdevinguí un Turquia si abandona els seus drets, i de que s'esdevinguí la pèrdua de les Balears, amb una furiosa disminució espiritual de Catalunya, i l'aplaudeixen de tots els bancs.

Són tres gradacions d'estats d'ànima ben eloqüents i característics.

Amb l'afirmació segura i decidida de la necessitat del Marroc per l'independència d'Espanya, una altra volta el nostre leader ha consagrat públicament la voluntat de Catalunya d'intervenir en tots els problemes de l'Estat espanyol per informar-los i donar-los-hi la sava de vida nova que per aquestes terres de llealtat ens nodreix.

Una tradició de desacerts, millor que tradició, una dolenta costum, ens ha lligat la vida convencional de la política espanyola del passat segle; vida falsa que, com un tumor mal guarit, cerca via per desallotjar la podridura, gangrenant-ho tot, de camí.

D'això ens menaçava en l'empresa d'ara: dels que ho han vist i n'han parlat, poca cosa positiva n'hem hagut; pessimismes, dicteris, gairebé insults, crítiques; en canvi, ha marcat un camí, ha assentat una afirmació incontestable.

En Cambó amb el sentit pràctic del català industriós, comerciant, patriota i polític ha senyalat un camí a les genera-

cions d'espanyols que duran en llur es perit el talent colonitzador, malgrat la fama contrària: d'aquest talent que colonitzà l'Amèrica poblant-la meravellosament, i que ha civilitzat, donant-la a França, l'Argèlia.

L'orador tingué una noble ardidesa a l'afirmar l'escapçada que sofriria la unitat espiritual de Catalunya amb la pèrdua de les Balears: sense sofrir per res l'unitat espanyola als ulls dels representants, s'ha pogut afirmar l'existència d'una unitat nacional catalana, que Espanya no pot consentir que minvi, arrencant i tot, aplaudiments.

I els calgué proclamar que en Cambó es un veritable home d'Estat. Recullim la unànim afirmació i ens alegrem que s'entrevégi la possibilitat de que els catalans manem per terres castellanes; no és això altre cosa que el reconeixement del valor de la doctrina que el talent del gran polític cristal·litza: és el primer pas pera reconèixer el dret a la possible hegemonia moral o espiritual de Catalunya.

Alegrem-nos-en de la jornada del dimecres.

Ella suposa la confirmació del valor de la política de la Lliga, integrat de l'evolució del pensament polític veritable a Catalunya, que vessa amb potència informadora i dominadora. Suposa, amb en Cambó, una societat perfectament preparada i conscient del seu valer i del seu deure, que en un moment donat cridaríen com el leader l'atenció de tota Espanya, àvida de salvació. Suposa una victòria esplendent de la nostra política que, sense abdicacions patriòtiques, enlairats els mateixos principis fonamentals, ha conseguit no ser una heretgia a la cort d'Espanya.

Es per fi l'aprovació de la victòria de la Lliga a les eleccions darreres, en la qual s'ha de fixar Catalunya, per repetir amb la seva confiança el mateix manament a la Lliga Regionalista, augmentat fins on els límits naturals de la nostra terra ja no puguin aixamplar-se més.

JOSEP M.ª RUIZ MANENT

De doctrina estètica

Crec jo que devem plantejar i resoldre una completa revisió de valors d'art, que ens dongui una justesa de concepte i valoració per les nostres promocions artístiques, i ens permeti formular unes lleis i sistema que siguin

per l'obra actual de renaixença, guia i penyora d'una recta actuació. Revisió aquesta, alhora que dels valors i promocions de tradició, — qui ens permetrà dir quina és la entranya i la gestació genuïna d'una forma i estructura na-

cional per l'art de Catalunya, — dels valors contemporanis, sobre els quals s'afiança i estableix l'actual moviment de renaixença, veint si hi ha quelcom d'errat i equivoc.

Intentar-la abans, aquesta feina de revisió, hauria sigut prematur; calia primer assegurar una quantitat d'esforç i d'energia, d'impulsió, que portés avant aquesta acció nostra de construcció: i això, ara ja podem, amb plena força, constatar que existeix. Deixar-la per més avant, ja fóra tardà: ara la brotada nostra és jove i tendra, i és fàcil adreçar-la: si deixéssim fer-la forta, tal volta ja fóra emportada per un mal viarany, i seria inútil tot intent d'adreçament. Crec que ara és per aquesta revisió el moment just, únic, i per això anem a emprendre-la.

He dit, i així ho crec, que si aquesta feina és aconclerta amb enteresa, ens permetrà formular unes lleis, un sistema, un mètode en la nostra actuació crítica: més clarament, això ens portarà a generar a Catalunya una *ciència de l'art*, avui per néixer encara. L'empirisme és qui regula tota actuació crítica: i si bé bona tasca s'ha complert, mercès a l'esforç de renovació d'aquella per la nostra promoció d'art, aquest sistema és fàcil i propens a caure en errors, en equívocs per manca d'una bona directriu reguladora; falta estatuir per ella un mètode i sistema de formulació, per més anti-llati que això pugui semblar de primer entuvi.

Precedim aquesta revisió de uns breus estudis sobre doctrina estètica: si ens poséssim tot seguit a la feina de revisió, sense abans aclarir i fonamentar alguns conceptes d'estètica, podria sobrevindre alguna confusió i algun erro. Preferim evitar-lo, i escatint i corretgint algunes falses definicions de doctrina, creiem fer més clara i fàcil, per tan més completa, la tasca aquella.

De la bellesa.

I.—Bellesa artística i bellesa natural (*)

Es la Naturalesa qui dona a l'art uns primers elements i primeres formes de bellesa: xifrem, com elements i formes naturals de bellesa, no ja sols uns elements externs de presentació, forma, estructura, sinó també uns elements de constitució interna, sentiment, emoció, aplicant la denominació de *romanticisme*, a la manifestació representativa d'aquests casos de bellesa espontània. Moltes voltes, aquests elements no arriben a produir un contingut de bellesa. Altres poques voltes, la seva formació

(*) Deixem per al tercer d'aquests assaigs, estudiar la naturalesa i concepte de ço que avui estatuíem en bellesa artística i bellesa natural. Per avui ens basta en acceptar-les en principi.

i disposició els dona aquell contingut i valor. Mes aquesta formació i contingut resultant, bellesa, per a quina obtenció per res intervé l'arbitri o regulació humana. — i no ja sols considerats aquests elements en la seva presentació primera, natural, sinó adés, també, com element de formació en l'obra d'art — no pot ni deu ser considerada com a bellesa artística, — ja quel's elements de formació d'ella són de Natura, i en la força que la crea per res intervé l'arbitri o regulació, generant un resultant d'armonia, que és el terme exponent resultant de la producció d'art, activitat humana, — sinó que ella, per la suma d'elements que la integren, de formació natural, genera un contingut resultant de bellesa natural que no és d'equivalència a harmonia, ja que aquesta neix sols d'un sistema humà de regulació i limitació.

L'art neix, quan existeix aquesta necessitat de regulació de les fonts i elements aquells de bellesa natural. Atribuir, com resultant i suma de formació d'aquells elements, un contingut de bellesa artística, no hi cab, ja que per res intervé en aquella formació l'arbitri humà; com tampoc, circumscriure els elements de formulació d'art en aquelles fonts i elements de bellesa: perquè, cal atendre, com hem dit, que llavors malgrat la producció arribi a obtenir un contingut de bellesa com a suma d'elements, aquesta no pot ser considerada com a bellesa artística, i si sols natural, ja que elements de formació natural, són els que integren el contingut resultant.

Regular, armònicament, aquesta formació d'elements; regular també aquesta suma de bellesa, i donar a aquests valors un valor humà, és el procés de generació per la producció d'art. Construir l'obra d'art per una formació absoluta d'elements naturals de bellesa

és mancar a la seva finalitat; aquesta és construir i formular bellesa per l'arbitri, regular uns elements naturals de formació; si aquesta regulació falta, i l'obra dona a aquells elements naturals el seu valor plè, enter, n'és la representació seva, el principi *art* deu aquí començar encara a manifestar se, ja que la representació en son valor enter d'aquells elements res val com a valor d'equivalència a harmonia, ja que ella és sols exposició representativa d'un organisme objectiu, de formació i valoració absoluta, per tan, fóra de tot terme de limitació o ordre. I l'art, com hem dit, és ordre, regulació, i el seu contingut, harmonia, element aquest que neix d'una activitat humana en funció, de l'arbitri.

Quan en la producció i formulació d'art intervé aquell ordre i regulació, és a dir, quan ella és generada i regulada per l'arbitri, la bellesa obtinguda és ja un contingut de bellesa en art: bellesa, aquesta en art, que podem dir-la, per la equivalència seva, establint-ne així una diferenciació amb les formes de bellesa natural, que és harmonia. — L'obra d'art és, doncs, un ordre i sistema d'exposició, una regulació d'elements naturals de bellesa: és aquest devingut valor humà, per un principi de regulació, i un resultant i equivalència d'armonia.

Tenim, doncs, fins ara en resultant, i podem ja formular-ho així: — a). Element generador de l'art, l'arbitri; medis de generació, una regulació d'elements; resultant: una harmonia. — Si constatem en la producció el mancament d'un d'aquests termes, que és ja constatar el mancament de tots ells, podem negar que aquella sigui una producció d'art, i que si existeix un contingut resultant de bellesa, sigui aquesta una bellesa artística. Perquè aleshores devem formular: b) Element generador, l'atzar; medis de generació, una representació d'ele-

ments; resultant, exposició de la contingència natural, element excitant, per tan, element de desequilibri, provocador aquest de l'actuació humana generadora de l'armonia. — Mentre en la formulació primera els tres elements són de valoració humana, en la segona són espontanis, naturals.

Hem xifrat com element primer i inicial, l'arbitri; contrari a ell, l'atzar. El mancament de l'arbitri, que és mancament de la funció humana reguladora, és la causa primera de la manca d'armonia o element d'equivalència a bellesa en obra d'art. De l'arbitri o de l'atzar, se'n segueixen i desprenen les formulacions oposades, i en un resultant de valors absoluts iguals, però de condició distinta de les dues fórmules, el primer serà un producte de bellesa en art, humana; el segon, casual, natural.

Considerat el contingut de les formulacions aquestes precedents, podem sentar i dir encara: a). La funció d'arbitri és regular i donar valor humà a unes formes de naturalesa; respondre a una regulació, un sistema que és, en fi, també respondre a una cultura. L'art esdevé llavors integrat per una suma i formació d'elements de valoració humana, regulats per l'arbitri; per l'intel·lecte, valor humà a son torn; devingut ell valor humà, el contingut i equivalent de bellesa sumat per la formació aquella, filla d'una funció d'arbitri, i manifestada per unes formes d'art, si ella existeix, és bellesa en art, harmonia.

b) La contingència o atzar és la exposició o representació de uns elements naturals de bellesa; respondre per valors absoluts de realitat an aquesta formació; i si com hem dit, l'art és fruit de una funció de limitació, d'arbitri, i en la contingència o atzar aquesta regulació és en mancament, l'obra aquella, que és sols una representació d'elements de realitat, suma, per tan, de

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela » 50

elements de formació natural, és a son torn esdevinguda valor d'expressió de aquells elements i aquella suma; el valor i quantitat de bellesa continguda, filla de l'atzar, és, doncs, un exponent de valoració natural, no humana; no intervé en la generació d'aquest contingut de bellesa, si existeix, la funció d'arbitri; per tan, el contingut i equivalent aquell, és de bellesa natural.

Corresponent a les fórmules ja establertes, podem completar i dir:

a) Element de generació d'harmonia, uns elements naturals; medis de generació, una funció humana, (d'arbitri), una forma de regulació; resultant una bellesa artística.

Distintament:

b) Element primer de generació, una anècdota, presentació natural; medis de generació, una funció humana (exposició representativa), una forma de representació, objectiva o subjectiva; resultant, representació de una bellesa natural.

I juntant els resultats de les fórmules equivalents, obtindrem com a resultats finals:

a) L'arbitri és una funció de regulació, obeint al sentit humà de l'harmonia. La formació resultant d'aquesta regulació d'elements, genera un contingut de bellesa artística.

b) L'atzar és una contingència natural, i la seva representació genera una

exposició, objectiva o subjectiva, d'un organisme objectiu, de la qual exposició es genera un contingut de bellesa natural,

* *

Hem arribat, doncs, a un resultat que ja anunciàvem; a estatuir, per raó dels elements generadors i de formació de fórmules, una diferenciació lògica, pel que té d'essencial, entre bellesa artística i bellesa natural. Hauria sigut vana aquesta tasca, i fora de lloc com a formulació de doctrina estètica, si sempre un contingut de bellesa artística fos l'únic en l'obra dita d'art; no sempre és així, i partint d'aquesta diferenciació que avui estatuim, veurem que no basta considerar en la obra una quantitat de bellesa. Cal veure si els elements que la integren son elements de art o no, escatint en aquest últim cas, com si el fi de l'art és obtenir una harmonia, i aquesta és en manament per ser un contingut i suma d'elements naturals la quantitat dita de bellesa, la obra aquella, mancada, doncs, d'un principi d'harmonia o valoració humana de bellesa, no és obra d'art.

MARTI CASANOVAS

El millor **Cafè** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

Renunciament i Mort

(dels 60 als 89 anys de la vida de Miquel-Angel Buonarroti,
o siga de l'any 1535 al 1564)

(Continuació)

L'únic amor en que podia esperar compliment li arriba ara en forma d'aquella muller emparentada amb la mort, que obría els ulls del vell a horitzons més enllà d'aquesta terra, i, per tant, els únics fets per a ell.

Miquel-Angel aconseguia el són menys que mai. Les seves eixides a cavall anaven fent-se més escasses. El traia la feblesa, i, segons conta el seu amic Vasari al descriure una visita que li feu pel 1560, a moments es posava a plorar com una criatura. Però, sabeu, aquelles llàgrimes ja devien ésser despariades de penes i rebel·lions, semblants als riuats de les nostres primaveres, quan, ni que ploqui, el raig de sol persisteix sobre de tot tranquilament, com si en els elements no hi passés res de nou, i en l'arbre recolorit per gracia de la frescor segueix cantant-hi el rossinyol

insensible al canvi, i tot adins del mateix espai entre cel i terra.

Pel 1561 treballava Miquel-Angel als dibuixos de la Porta Pia i pensava executar el projecte. Tot i trobar-se aquesta temporada tan decaigut que'ls seus amics i admiradors es temien la seva mort, no consentia que ningú s'ocupés d'ell. I ells ho complien, no tan com el vell es creia, perxò. Tan el seu nebot Lionardo, l'hereu probable de l'artista, com el duc de Toscana i el Sant Pare que es creïen amb dret d'obtenir en cas de mort els plans que Miquel-Angel tenia fets per a les construccions de Sant Llorens i de Sant Pere, vigilaven sol·licitament la salut de l'artista que feia vida ermitana. El duc Cosme encarregava al seu embaixador Averardo Serristori que procurés secretament que'l Sant Pare posés vigilància entorn de

Miquel-Angel que se n'anava del món, a fi que'ls pocs que freqüentaven l'artista, així com els seus criats no desembrassin la casa abans d'hora

El vell, perseverant en la seva poca fe en els remeis, sortia altra cop cada tarda a cavall, i sis dies abans de morir-se havia aguantat tot un dia de treballar a peu dret en *La Pietà* que's pot veure inacabada al Palau Rondanini de Roma.

Deixà inacabat i és a l'iglesia de Santa Maria del Fiore un altre grupu escultòric de Nostre Senyor Jesucrist en l'acte de ser posat al Sepulcre. Un decantament del còs de Jesús i una dolcesa de la seva faç així com la de Maria, tota espiritual i cèlica, ens fa considerar aquesta obra com un traspàs cap a la veritable representació religiosa, en la qual, si el meu parer sentimental tingué vot en això, jo diria que Miquel-Angel s'hi trobava com més fret i cohibit que quan executa i pinta les figures on amb un panteig formidable hi reviu els estats afectius dels homes. I davant d'aquella escultura no acabada ens torna a venir la recança de que Deu no concedeixi a alguns homes el privilegi de viure doscents anys.

Aquí, abans de cloure l'inventari de les obres de Miquel-Angel, que havem intentat entremig dels comentaris a la seva vida, hi afegirem l'inventari de les obres tingudes per apòcrifes o dubtoses, que són:

(1504) Sant Francesc, Sant Piu, Sant Jaume i Sant Pere, que són a la catedral de Siena: dubtoses.

(1492) El crucifix de fusta pel Prior de l'iglesia de Sant Spirito que Thode, contra una majoria creu reconeixel en un que n'hi ha a Florencia en la esmentada iglesia.

(1495) Un Sant Joan de marbre, de mida de 1 m. 42, al Museu Kaiser Friedrich, de Berlin: objecte de grans polèmiques.

(1494) Un pretès Baco, restauració de l'antic (Uffizi de Florencia).

En un Adonis morint-se que hi ha al Museu Nacional de Florencia també s'ha cregut retrobar-hi una estatua que se sab començada de mà de Miquel-Angel i acabada d'altre artista.

També són objecte de discussió dos grupus de guix inacabats, al Museu Victoria i Albert de Londres, i al Museu Buonarroti de Florencia.

Una pintura sobre fusta: La Madona i el Nen i Sant Joan; diàmetre 0'66 (Academia d'Escultura-Viena).

Una altra: La Madona amb el Nen, Sant Joan i quatre angels (Galeria Nacional, de Londres) i una pretesa copia de Leda amb el cigne, al mateix Museu.

JOSEP LLEONART

Barcelona

I

A la memoria de Maragall.
Al poeta José Carner.

Castilla, no obstante llevar en su fisonomía moral y material la marca de la romanización, no parece un país latino. Y, en efecto, apenas lo es, sobre todo si se le parangona con Italia, con el medio día de Francia y, dentro de la propia España, con Cataluña. Se explica el fenómeno por dos razones. Primera: porque el actual concepto del latinismo excluye, precisamente, aquellas cualidades romanas que perduran en la España de hoy. Segunda: porque en Castilla lo romano está en los cimientos y todo lo construido encima tiene otro espíritu; Castilla al acentuar hasta la exacerbación su carácter castellano personalísimo, al agravarse de casticismo diré, se ha deslatinizado. Aclararé un poco todo esto.

Respecto a la primera razón recordaré que la palabra latinismo sugiere a nuestros espíritus no las clásicas cualidades romanas sino otras propias de los países latinos en su vivir presente o antagónicas a ciertas cualidades de los pueblos no latinos. El latinismo tal cual ahora se le considera es un latinismo moderno, con mucho de italiano, con un poco de parisiense y sobre todo esencialmente mediterráneo. El genio latino adquirió en las costas del mar azul un matiz nuevo, una modalidad diferente del clásico latinismo de Roma; y es según la vida y el espíritu mediterráneos que se ha formado el actual concepto del latinismo. Este concepto suele ser concretado en ideas de claridad, alegría, amor a la vida y al vino, músicas melodiosas, elegancia, idealismo, discreto paganismo, efusividad, gracia, generosidad, optimismo.... ¡Y otras perlas de belleza y de vida, ensartadas en collar, con todas aquellas, en el cuello moreno de la sonriente, de la fuerte, de la alocada virgen mediterránea! Pero reconozcamos que entre tantas cualidades hay algunas que no podrían concebirse dentro del espíritu de Roma decadente, sino de la augusta, la eterna.

En cuanto a la segunda razón comienzo por afirmar que es España el más personal y original de los países latinos. Esto no puede dudarse. Y bien, no son las tribus germánicas, ni los musulmanes quienes han exaltado a España en su personalidad. Esta exaltación es obra del aislamiento y del genio creador del misticismo castellano. Ya en

tiempos del imperio romano los celtíberos crearon una nueva modalidad dentro del carácter latino; esto puede verse en la obra e influencia de los escritores de aquella raza «la que tradujo, dice Hume, en la literatura latina durante el siglo de Augusto, la verbosidad exhuberante, la sátira mordaz y la viciosa sutileza que han seguido siendo hasta el día las características invenciones de la producción intelectual española». Visigodos y musulmanes no modificaron la psicología del pueblo español. El alma castellana, encarnando la síntesis medioeval, había de llegar, por el aislamiento de la nación, las guerras exaltadoras y el imperio de la mística, a acrecentar su individualismo y a abultar sus virtudes y sus defectos. España, cultivándose a sí misma, se multiplicó en sí misma como si su espíritu se elevara al cuadrado y acabó por diferenciarse notablemente de los demás pueblos latinos. Tal es el caso de los individuos originales que, cultivando su personalidad, llegan a parecer extraños junto a sus padres y hermanos y a señalar, dentro de la familia, el máximo de diversidad.

* *

Ajena en parte a estos fenómenos vivió Cataluña. Barcelona, especialmente, poco sujeta a la influencia de Castilla, en su condición de puerto y sobre todo por su contacto con Francia y con Italia, no tiene el casticismo de las ciudades castellanas. No quiero decir que sea poco española. Nada de eso. Por el contrario, he encontrado en Barcelona, aunque a veces atenuadas, muchas de aquellas cualidades que han hecho la gloria y el prodigio de la estirpe. Pero siendo esta ciudad bien española, carece del casticismo agudo de Avila o de Segovia. Poco avasallada además por los musul-

manes, Barcelona pudo acrecer su latinismo con los dones preclaros y maravillosos que, en incesantes cambios espirituales, venían de las próximas comarcas mediterráneas.

Por eso Barcelona se asemeja tanto a ciertas ciudades italianas y francesas. La Barcelona antigua se diría un trozo del viejo París,—el París de la Isla de la Ciudad, embellecido aún como por retoques de sentimiento español. La parte moderna, pero no contemporánea, de Barcelona recuerda de tal modo a algunas ciudades italianas, que en un momento tuve la sensación de hallarme en Génova. La Barcelona nueva hace pensar en Marsella y las ciudades italianas; también se parece, y más que ninguna otra ciudad del mundo, a París. Estas semejanzas no implican ausencia de carácter propio. Ya dije que Barcelona era bien española; agregaré que es bien catalana y que posee un peculiar espíritu y una genuina fisonomía material. Barcelona al modernizarse no ha perdido sus tradiciones ni su carácter. Así en toda ella, aún en sus más ruidosos bulevares, hay algo de gótico y de feudal, y el actual arte barcelonés, sobretodo en su expresión arquitectónica, es eminentemente tradicionalista sin dejar de ser ultramoderno. El arquitecto intrépido de la Sagrada Familia continúa, aunque esta afirmación parezca increíble, el arte medioeval de Jaime Fabre y del maestro Roque. Las semejanzas entre Barcelona y algunas ciudades italianas y francesas solo prueban la existencia de influencias admirables que no han hecho sino conservar y afirmar el espíritu latino de esta ciudad que debe ser considerada como la ciudad latina por excelencia, como la más perfecta y bella síntesis de aquella modalidad del latinismo, que es el latinismo mediterráneo.

* *

Barcelona es la ciudad de la alegría. «A cualquier hora que se llegue, dice el escritor francés Luis Bertrand, de día o de noche, ella os pone inmediatamente

AGUA

MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

— PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO —

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, exigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648. BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

la imaginación en fiesta, por su extraordinaria intensidad luminosa». Y en efecto: de día es la luz de su cielo incomparable que todo lo alegra; de noche es la incomparable iluminación de luces eléctricas que componen un espectáculo casi feérico. Las ramblas a ciertas horas desbordan de rostros satisfechos y alegres, de flores y de bellas mujeres. Barcelona trabaja y se divierte. Es una formidable suscitadora de energías y una enamorada del placer de vivir. Barcelona ama el esfuerzo tanto como las músicas, los versos melodiosos y los goces sensuales. En ninguna otra ciudad latina de Europa es más intenso el trabajo y en ninguna parte es más respetada, ni más admirada, ni culmina con tanta influencia positiva, la condición de poeta. Barcelona ama el amor.

Pero no se crea que la alegría de Barcelona se emparenta con aquella alegría banal y mediocre de las playas a la moda. La alegría de Barcelona es profundamente espiritual. Los viajeros artistas que visitan España suelen desdeñar a Barcelona creyéndola una ciudad burguesa—sino ordinaria—que nada nos dice al alma. He aquí un lamentable error. Barcelona está llena de sugestiones espirituales. Nos da una eficaz lección de optimismo, nos enseña a amar la vida; nos convence de la excelencia práctica de los sanos ideales colectivos y de su posible existir en nuestra época; y sobre todo nos muestra que es negocio realizable—¡gran enseñanza para nosotros los argentinos!—la convivencia del trabajo, del arte y del idealismo. Basta observar la literatura catalana, aquellos escritores que son representativos del ambiente y de la raza, para ver el gran fondo de espiritualidad que hay en la vida y en el alma de Barcelona.

Maragall, el poeta-patriarca que Cataluña acaba de perder, era a la vez que el más típico escritor catalán y el más latino entre los actuales poetas latinos, uno de los espíritus más idealistas y profundos de la literatura contemporánea. Toda el alma de Barcelona, está en sus versos: sus versos prodigiosos de música, de emoción, de diafanidad y de idealismo. Yo quisiera comparar su obra, en cuanto al significado de ambas, con la de Unamuno, que me parece, aún siendo vascongado, el más representativo

entre los actuales escritores castellanos. Tal comparación revelaría elocuentemente las diferencias; y las analogías espirituales, entre Cataluña y Castilla. En los versos de Maragall, impregnados de latinismo mediterráneo, no hay absolutamente nada que se parezca a la inquietud atormentadora de Unamuno, a su hondo misticismo, a su preocupación de la muerte (1). Mientras el rector de la vieja Universidad de Salamanca dirige a Dios sus Salmos acongojados, el mundo parece darle náuseas y solo por la contemplación de la muerte llega a aceptar la vida,—el poeta de Barcelona se complace en cantar la alegría de vivir, alaba la belleza del mundo y se declara contento de los sentidos que le permiten penetrarla; encuentra tan bello el cielo que ven sus ojos que pregunta a Dios porqué no ha de ser ese cielo definitivo, «¿Con qué otros sentidos, dice dirigiéndose al Señor, en una estrofa de su «Cant espiritual», me hareis ver este cielo azul sobre las montañas y el mar inmenso y el sol que por todo brilla?» Unamuno teme a la muerte por el horror de la nada, Maragall no quiere morir por no dejar este mundo: «este mundo tan diverso, tan extenso, tan temporal, esta tierra donde todo lo que vive es mi patria, Señor», exclama y luego pregunta si ella «no podría ser también una patria celestial». El poeta de Barcelona, al contrario de Unamuno, ama las bellas palabras y la armonía de las frases. El ha escrito, y en idioma español, el «Elogio de la Palabra». La palabra, según el, es hermosa, muy hermosa; con ella nombramos y hablamos de tantas cosas bellas que llenan el mundo. No puede darse un optimismo mayor. Es el optimismo de Barcelona. Una de las estrofas del «Cant espiritual» termina con estos versos:

Deu-me en aquest sentit eterna pau
Y no voldré mes cel que aquest cel blau.

Bien hizo el poeta en cantar el cielo de Barcelona y el mar y las montañas. Es talvez a ese cielo, a esas montañas y sobre todo a ese mar, hogar de civilización y foco eterno de genio latino, a quienes Barcelona debe su alegría. Y es

(1) Maragall, sin embargo, era católico sincero; Unamuno no es católico.

ese mar lo que talvez le ha dado el sentimiento de nuestra raza admirable y es sin duda ninguna ese mar lo que ha creado su sentimiento mediterráneo. Porque Barcelona no es solo latina y mediterránea sino que *se siente* tal. Ella tiene la conciencia de la unidad de nuestra raza, sus más cordiales simpatías van hacia todos los pueblos latinos y ama fraternalmente, como si formarse con ellas una patria, a las comarcas cercanas. ¡Las une en íntimos contactos aquel mismo divino mar azul!

Pero sentimiento latino y sentimiento mediterráneo no son los únicos sentimientos fundamentales en el alma de Barcelona. Hay en ella otros dos aún que no quiero olvidar, sobre todo porque ocupan un lugar predominante en mi sensación de Barcelona.

Uno de ellos es el sentimiento ibérico. Catalanes eminentes me lo revelaron y si bien es cierto que en el corazón del pueblo sólo existe de un modo inconsciente, su virtualidad parece indiscutible y ella explica el catalanismo. Este no es un movimiento separatista. Los catalanes miran a España como a una gran unidad compuesta histórica, geográfica y espiritualmente por estos tres países: Portugal, Castilla y Cataluña. Castilla no solo comprende las provincias del antiguo reino de ese nombre sino todas las que han sufrido la influencia de su espíritu y hablan su idioma. Portugal, Castilla y Cataluña constituyen tres pueblos distintos. Cada uno tiene una civilización propia y un idioma propio y hasta ciertas costumbres fundamentales varían entre ellos (1).

La unión de estos pueblos solo será entonces verdadera y posible bajo la más amplia autonomía de cada uno. Los catalanes juzgan injusto que Cataluña, debiendo ser aliada de Castilla, sea una subordinada. Ellos anhelan reconstruir la antigua Iberia, o Hispania, por la incorporación voluntaria de Portugal y la autonomía total de Cataluña; y piensan que la autonomía parcial de ésta prepararía para aquel fin el difícil y peligroso terreno. Yo creo que si este

(1) Así en Cataluña el hijo mayor hereda casi el total del caudal paterno.

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

• Cada tarda Tè-concert • Souper-concert a la sortida dels teatres •
RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

ideal, sobreponiéndose a todos los odios y rivalidades, se realizara, España, o Iberia como probablemente sería denominada, volvería a ocupar su rango de gran potencia mundial. Pero para esto fuera preciso que la decadente Castilla y la no menos decadente Portugal cedieran a la enérgica, la fuerte, la optimista Cataluña, la dirección suprema de la triple nación.

Finalmente he notado en Barcelona cómo todo lo llena, a manera del agua en la esponja, el sentimiento de la ciudad. Barcelona es la «ciudad» en el sentido antiguo de la palabra. Ella es la verdadera patria de sus ciudadanos que son, cada uno en la medida de sus fuerzas, los creadores de su poder y de su belleza. El estado no ha hecho tal vez nada por Barcelona. Pero cada barcelonés, que ama a su ciudad con un amor a la vez lírico y positivo, ha hecho todo por ella. No se limita a contemplarla y a alabarla vanidosamente, sino que se siente obligado a colaborar en su belleza material y moral. Y yo estoy convencido de que estos hombres no realizan jamás una obra buena o bella sin asociarla a la gloria de Barcelona.

He aquí el secreto de esta ciudad. El amor de sus ciudadanos, concretándose en energías, crea incesantemente la belleza de la patria en su dualidad moral y material. Y así, impulsada por tal intrepidez de la raza, brava en esfuerzos, como en virtudes, va siempre hacia adelante esta ciudad «en sitio y belleza única» que nos invita a soñar y a realizar; esta ciudad donde hoy se acumulan, en gigantesca altura ideal, las cumbres silenciosas y dolientes de la esperanza española.

MANUEL GALVEZ

(Del llibre *El Solar de la Raza*).

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili. Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Optimisme

Una d'aquestes festes passades vaig anar a Vallvidrera. Anar a Vallvidrera per mica d'imaginació que un-hom tingui, fa l'il·lusió d'un llarg viatge. Començeu per agafar el tranvia o, si a mà ve, un cotxe; que us porta a l'estació. Preneu un bitllet, com el pendrieu si anessiu a París. Monteu en un convoi amb compartiments de diversa categoria. Atravesseu fondades, enfileu desmuntats, resseguieu terraplens, i fins, en qualque tocom, us podeu enorgullir de veure a banda i banda de via, aturats per la cadena d'un pas a nivell, els carrets modestos dels bons menestrals i els palpitants automòbils de les gents adinerades. Finalment, per acabar d'enternir-vos, arriben a poder-vos oferir un canvi de tren, cosa que sembla gairebé el privilegi de les expedicions importants, amb traspàs de fronteres i els corresponents conflictes internacionals entre vos i els duaners de l'altre territori.

Aquell dia, per fer més completa la il·lusió, va invadir el compartiment de 1.ª tota una família d'estrangers, amb individus de tres generacions, car era formada per un vell matrimoni, un matrimoni jove i tres infants. Més, la dida del petit.

He dit que la família era estrangera i em cal fer una excepció; la meitat més gentil del matrimoni jove, ço és, la muller era catalana i se li coneixia prou amb l'accent que donava al castellà de què se servia per entendre's amb el marit.

Tots als altres—no conto la dida—eren completament estrangers i es comunicaven en la llengua de llur país d'origen. De la qual feren grans despeses des les altures de la Bonanova, gracies a haver pujat al tren un altra família de llur mateixa nacionalitat, lligada amb ells per relacions amistoses i mercantils. Car, pel que vaig entendre, se tractava de comerciants establerts a Barcelona.

I veu's-aquí com aquell viatge del qual jo esperava un bon repòs després de sis dies de guanyar heroïcament a cops de ploma, el pa dels meus, se'm convertí en un motiu de serioses cogitacions. ¿No és ben trista, pensava, l'invasió d'activitats estrangeres que actualment hem de notar a Catalunya? Perquè la presència dels meus companys de viatge em feia venir a la memoria tantes riqueses nostres com són explotades per gents vingudes d'indrets llunyans, i això no solament en el comerç, sinó, i

d'una manera més especial, en tots els rams de l'industria.

* * *

Una invasió armada és sempre esdevinadora per l'independència d'una nació; però no deixa de ser-ho també una invasió pacífica, com la que representa el fet d'haver-hi a casa nostra tants i tants negocis en mans d'estrangers, tantes i tantes fàbriques dirigides per tècnics estrangers, tant i tant diner que va a engroixir fortunes estrangeres.

L'usar tropes no nacionals en els afers nacionals, és sempre un perill per l'independència del país. Les grans invasions que registra l'història han tingut gairebé sempre llur origen en una primera utilització de forces estranyes en els afers interiors. Roma s'ensenyorí de la Península per aliança amb les colònies gregues que s'hi havien establert amb anterioritat: els barbres se apoderaren de l'imperi romà que havia volgut utilitzar-ne els serveis; els sarratins se feren mestres d'Espanya per haver intervingut en una lluita de caràcter fratricida, cridats pel comte *done Julià*. I la companyia catalana que realitzà l'expedició a Orient, cridada per l'Emperador, no s'hauria pas estat ben segur de treure bona estrella de l'imperi per mica que l'haguessin deixada fer. Naturalment que la formaven catalans i que treballava a major honra i gloria de la nostra expansió; però això no ha de ésser obstacle perquè'ns expliquem, donada l'època i tenint en compte les circumstàncies, l'insigne traidoria de què se serví Xor Miquel per tallar-los les ales i aturar-los l'embranchida. Així i tot no pogueren impedir els grecs la fundació dels ducats catalans d'Atenes i Neopatria. I ara mateix l'intervenció d'Espanya i França al Marroc és un exemple típic de ço que vinc dient. Perquè, al cap d'avall, França i Espanya on deixen pas d'ésser aliades del Soldà dels Marrocs. Aliança que al cap d'avall reporta la pèrdua de la independència de la part més flaca.

Doncs això que succeix en l'ordre polític, succeix també sovint en l'econòmic. Però també pot ocórrer que la nació que passa pel perill de perdre l'independència, posseeixi amb prou intensitat les característiques de nació per sobre viure a totes les vicissituds. Així veiem com de les invasions i de les influències sofertes per Catalunya a través dels segles, n'ha salvat a fi de comptes la seva personalitat.

I ara, que està en aquell moment d'ascensió que li fa obirar el cim de la gloria a tret de mà, és quan un-hom veu amb tristesa com son mans estranyes les què amb més força exploten o diri-

geixen l'exploració de les seves riqueses naturals.

Però...

* * *

Veig que anava a embrancar-me en consideracions que m'allunyarien del meu viatge, la ressenya del qual vull cloure al peu del funicular de Vallvidrera. I era precisament al bell punt d'aturar-se el convoi poc a poc de la foradada, quan se m'acudí el però que he deixat sorprès ara tot just i que era inspirat per les mateixes famílies estrangeres de què he fet esment a la primera part de l'article.

Ja he dit que els vells se comunicaven en llur idioma i el matrimoni jove en castellà. I també he observat que en l'accent d'ella se traïa la nacionalitat catalana. Dels que no he dit res, és dels infants. Els quals, per parlar entre ells, amb la seva mare o amb la dida del menut, usaven un català d'accent tan pur com el que pogueu usar vos que'm llegiu i jo que us parlo. I en català s'escometeren amb una colla de amiguets

que'ls esperaven i que, segons vaig saber per conducte que no vé al cas, eren veïns de torre dels meus companys de viatge.

Afegim que la torre dels estrangers era de propietat.

I aquí teniu explicat el sentit del però.

I el títol d'aquest article.

F. MORATÓ

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Discurs presidencial dels Jocs Florals de Lleida

SENYORES Y SENYORS:

No és pas l'acció el que fa el caràcter, sinó l'esperit que la mena. M'heu cridat per assistir amb especials privilegis a la vostra simbòlica festa catalana, i no sabria complir honestament el meu comés sense usar una mica la guisa dels Mantenedors castellans que converteixen llurs parlaments en oracions a la patria amb unes quantes síntesis històriques, i si l'orador té llargaria d'alé, fins i tot amb l'evocació de civil·litzacions completes. Però jo no us parlaré ben bé en aquest estil, ni serà la meua patria tal com la mostra la artífici d'una doctrina centralista, sinó la patria que vivim, que respirem, que ens renova i ens penetra fins en hores d'inconsciència, fins en hores d'apostasia. Aquesta patria és la que han cantat els poetes, la Catalunya renaixent que no vol abdi-

car de la seva personalitat per un fals reglament de felicitat ibèrica: sinó cooperar efectivament a aquesta felicitat amb una extensió de la seva energia, amb llibertat i dignitat. Aquesta patria és la que ha estat deixondida tan màgicament per la gràcia del vers, que ja no se sab si festes com la que ara celebrém son poètiques o patriòtiques. No és una patria històrica, al menys segons pugui concebre l'història la nostra burocràcia, no és una patria que visqui de records, que tingui la inextinguible melangia i al mateix temps la comoditat d'un dret adquirít, no és una casticitat enganyosa, subterfugi de la mort contra els requeriments de l'immortalitat. No, nosaltres, gent leal de Catalunya, volem per Espanya, en comptes de la diadema arqueològica tota escarbotada pel curs de les decadències, el nimbe esplendorós d'una vida sincera, apassionada,

contradictòria; la lluita insigne dels esperits, l'emulació dels homes, les ciutats i les races.

A aquesta vida, a aquesta personalitat ens ha cridat a nosaltres la Poesia. La poesia és la revelació més pura de l'esperit; i després de tres segles de modorra que hem passat en un mal jaç de palla, l'esperit, la poesia no ens ha deixat sossegar. El negre jaç, l'hostal de misèria, angoixós com una presó ja rau qui-sab-lo enfora de nosaltres, tot per una mica d'ambició que ens fou vinguda guaitant un estel per un forat del sostre. I aquella revelació del nostre destí que ens feu la llenqueta de cel totjust obirada de la pal·lissa estant, ora veritable; i en sortir pels camins encara molls de la tenebra de la nit, encreuar les quintanes i els garrigars, i la ciutat dormida amb la són monstruosa de sos milers de cases, tancades entre petits fanals esborradits, començarem de sentir com a aquell esperit nou que era en nosaltres i que'ns feia vacilar com embriacs, responien totes les veus misterioses de la natura. Perque la terra al veure'ns amb aquell ideal novell ens trobava més seus, més catalans, i nosaltres amb nostre ideal, n'enteniem el lament de les deus, el cruït de les arbredes, l'esgarrip de l'ocell i fins el neguit immòbil de la pedra, i quan tinguérem el secret de l'existència de Catalunya, començà per no acabar mai més el diàleg de la terra i l'ideal: l'ideal cada vegada més exigent i la terra cada vegada més generosa. I jo us prometo que entre Catalunya i l'ideal, mai més se sabrà qui guanya.

Avui Catalunya es en festa. Avui l'antiga Generalitat vé a nova vida, per ésser més poderosa que mai, i es veu l'intensa voluntat de Catalunya galvanitzant l'Iberia i cridant-la a la dignitat de país lliure i de civil·lització. Quin present dureu vosaltres a Catalunya en el seu festí, quin ultra l'amor, gent de les encontrades de Lleida? Jo voldria que li duguessiu la passió. La nostra terra necessita una regor passional, i en nosaltres aquesta energia es potentíssima. Catalunya us demanaria aquest do. És cert que la vostra tensió irreductible, el vostre determini ferm i tallant com una destrat, sia encara al servei del fratricidi, de lluites locals i personalistes, que aixuguen l'ideal, talment la sorra insaciable? Ah, vera cosa és que el dia que poseu al servei del per ideal de Catalunya la vostra força, a7 i malgastada en clienteles ministerials, ens duréu un sentit d'heroisme, d'èpica vibració, que farà reaccionar tota la terra nostra com un flameig de banderes i una cridoria tres vegades ressonant dels clarins marcial.

La poesia és amb vosaltres; ella és penyor de la vostra futura generositat envers Ca-

MOSAICS E F ESCOFET & C

Paviments
* Unifas *

Barcelona

Ronda Sant
* Pere-8 *

talunya. L'insigne poeta del Campanar de Lleida fa sentir d'entre vosaltres estant una bella veu immortal que tot Catalunya escolta. Serà perdonada la cingat pecadora on hi ha set poetes; serà glorificada la que té un poeta.

Mes la vostra unitat, l'intensitat catalanesca, us ve exigida encara per la mateixa conformació natural del vostre dolç país.

En les comarques cèntriques de tot país es produeix un sentit nacional armoniós, de un cantó per l'afluència de gentes de tota contrada, d'un altre per l'obra enmotlladora de la cultura. És un engany creure que aquest sigui un patriotisme minvat o malalt. Però això i tot es necessari que més enllà d'aquest patriotisme que té en compte les possibilitats del moment, els usos cosmopolites i fins certes modes en mostrament de sos entusiasmes, n'hi hagi un altre fessomia. És a la frontera que l'amor patri, vibrant amb un sentiment primitiu, si volem, però escaient, providencial, defensa heròicament la diferencia secular; el patriotisme no és ja el bell palau de galanía, decorat amb trofeus i joies, sinó la muralla inexpugnable que serva la vida, el patrimoni de tota la nació.

Hortes regalades, cenyides d'argent, on el murmurí de l'aigua i les fulles canten la voluptat; ciutats i viles enfosquides pel temps, atalaies dels segles, que semblen cada dia més testes i més prenyades d'ombra, o les altres, totes descloses, totes aclapara-

des del sol abrusador; blatars infinits amb un tossalet llunyà com una nau perduda; freus pirinencs per on devallen els rius de una verdor brogidora les solituts mortals: vosaltres sou l'activa, l'augusta muralla catalana. Vosaltres, sou la Catalunya venerada que a l'hora d'arribar a son límit acreix la personalitat amb una mena de gran força esquiva.

Encontrades de Lleida, eduquen els vostres fills en vostra potestat secreta. Que no siguin desmentits en la llur significança aquests pollancs de tanta delicadesa que hi ha en nostres vores de reguerol, alts i fins com una llança adornada d'una mica de eura, ço es, com una exigència nadiua revestida d'idealitats, com un impuls sotmetent-se al ritme de la bellesa, que es filla dels deus i garanteix la vida sens fi.

He dit.

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per

Francesc Maspons i Anglasesell.

Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudencia catalana.

De la Premsa

La Policromia en la escultura

Todos los años en este mes colorista por excelencia, todos nuestros pensamientos artísticos se encaminan hacia la idea de color. Es el mes en que la naturaleza se realiza con esta bendición de Dios que nos llega con la descomposición de la luz al posarse sobre las plantas y sobre las flores, es cuando más sentimos la añoranza de ese factor de belleza que los hombres desprecian con exagerado abandono en un gran número de sus obras.

Dejando aparte aquellos artistas para los cuales el elemento color es la razón de su existencia, todos los demás se producen en su actividad como si la luz no tuviera otro valor que el de la oposición a la obscuridad, igual que si los rayos solares no tuvieran esa propiedad de descomponerse al atravesar ciertos cuerpos y como si éstos no tuvieran tampoco propiedades para absorber unos y reflejar otros determinados rayos de la luz, según su naturaleza.

Así esos artistas estiman la luz solo como medio de que sus obras palpables sean también visibles, justa y limitadamente visibles, cual si sus obras fuesen una abstracción, algo que pudiera apreciarse sin concretarse; y entre esos artistas son los escultores los que más se han pronunciado de unos siglos a esta parte en contra del color. Nosotros quisiéramos que nuestros escultores supieran capacitarse de la importancia que para la plasmación de sus ideas tiene el color, de su fuerza concretiva, y que tuvieran el suficiente valor para redimirse de este yugo que pesa sobre ellos desde que las ideas de las

gentes del Norte lograron la hegemonía sobre la mentalidad del Mediodía.

Porque ese desprecio por el color, que insensiblemente se ha ido haciendo dueño de todos nosotros, no es una cosa nuestra y porque con nuestra misma naturaleza, es una imposición sobre nuestro espíritu mediterráneo, de otras gentes que en un momento dado fueron espiritualmente más fuertes que nosotros, de otras gentes que no necesitan el color porque vinieron a la vida sin tenerlo, de otra raza que se complace en las abstracciones. Pero nosotros, gente de las cosas con-

cretas, hemos de rechazar esta imposición y ahora debemos hacerlo con tanta más razón, puesto que habiéndonos dado cuenta de quienes somos, tenemos más fuerza.

Mirando un poco atrás en la historia del Arte veremos que la civilización del *Mare nostrum* desde los egipcios faraónicos hasta la decadencia de los romanos amó el color en las formas plásticas y lo demostró policromando la escultura. Recordemos las esculturas egipcias desde la época de los realistas como el Raem-ké de Bulac y el Escriba del Louvre; recordemos la admirable Dama de Elche; miremos las notables figuras marmóreas de los frontones del templo de Egina, tengamos presente los restos de policromía en las magníficas estatuas del Puthenon; oigamos lo que nos dicen los escritores contemporáneos acerca de la policromía natural del Júpiter Olímpico; consideremos toda la escultura que de los etruscos ha llegado hasta nosotros; y recordemos los retratos en diferentes mármoles de colores distintos. Mientras la civilización mediterránea se mantuvo en todo su vigor, la policromía concretaba las formas escultóricas, los artistas escultores servían ese espíritu de la raza policromando sus estatuas, como los arquitectos policromaban sus edificios; hasta durante la hegemonía de Bizancio en que la escultura figurada era poco menos que una rareza, los escultores ornamentales llamaban en su ayuda a los pintores para realzar, para concretar la plasticidad de sus obras; nuestros románicos fueron asimismo fieles a la tradición y al espíritu de la raza ayudándose del color para la expresión de sus obras arquitectónicas y escultóricas.

Fué necesario que los bárbaros del Norte, llegados a poderosos con el poder que les diera la juventud de su sangre, la riqueza de sus magnates y la sabiduría de sus pensadores, conquistaran la hegemonía espiritual de Europa, para que sus abstracciones hicieran mella en nuestra conciencia de mediterráneos y abandonásemos al invasor lo que era eco el más fiel del espíritu de nuestra raza. Nuestro arte levantó soberbios monumentos de la arquitectura y de la escultura; pero les faltaba dejar de ser ciegos, dejar de ser oscuros, aun estando en plena luz, para ser nuestros. El espíritu mediterráneo envuelto en su vida, que es el color, dotó de alma nuestra a algunos de aquellos monumentos policromándolos; pero la mayoría quedaron en las abstracciones de una forma exclusivamente plástica. Y cuando vino el despertar de nuestra latinidad, ape-

Fábrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antisséptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

nas si recordàvem ya el eco de las coloraciones que habian concretado las formas y en ellas el caracter y la expresion de la plástica.

Cuando algunos artistas italianos como Venochio y los della Nobbia, y cuando el grupo de andaluces con Martinez y Cano a la cabeza policromaron sus estatuas, nuestra escultura se hizo universal porque señalaba un carácter de raza en oposicion al de otras razas. Cuando más tarde confundimos la pureza de las formas con la abstención de las ideas volvimos a caer en la anodinidad y en la mudez de nuestra escultura. Existe entre nosotros un hombre, un sabio y un vidente, quizás el que más, de todos nuestros artistas; tiene despierto dentro de sí el espíritu de la raza, que va a reintegrar nuestro arte plástico a la plenitud de su expresion, en la obra más genial de nuestros tiempos. El autor de esa sublimidad pétrea, que se llama el Templo de la Sagrada Familia, el hacedor de esa Teología arquitectónica, de esa liturgia escultórica del expiatorio templo, va a policromar su obra contra todo y contra todos. Sin duda nuestra vista, atrofiada ya en el continuo mirar las abstracciones de nuestra escultura, será impotente para trasladar al espíritu la gran elocuencia de la obra del maestro; sin duda nuestra conciencia, esclavizada por el rutinarismo estéril de la manifestación escultórica actual, protestará del violento latigazo de Gaudí para azuclarla a recobrar su propia personalidad; pero no pasará mucho tiempo sin que

el ejemplo del sabio y del artista arraigue entre nosotros y nos haga ver como malográbamos las energias corriendo detrás de un arte nuestro que no acabábamos de alcanzar porque pretendíamos que fuese nuestro hablando en extranjero.

Nuestro aire, nuestro sol, nuestro cielo, nuestra atmósfera tienen propiedades tales que nos hacen ver en las cosas el color antes que la forma y hasta casi nos atreveríamos a decir que en las más de las ocasiones es aquél el que nos da cuenta de esto; ¿a qué, pues, negar nuestra naturaleza? ¿Por qué, pues, esforzarnos en negar en nuestras obras lo que con tanta fuerza afirma la naturaleza?

L. FOLCH.

(Del Diario de Barcelona)

RON BACARDI

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

Catalunya, avui amb la excavació d'Empuries, aporta un document d'inestimable valor a una branca d'estudis tan important com aquesta de la reconstrucció dels armaments de guerra antics. Els estudis del general Schramm havien arribat a les reconstruccions que avui es troben al Museu de Saalburg,—i que reproduïm del follet de Scheneider, on es descriuen—informat per les representacions que en alguns relleus hi havia d'aquestes eines, i per lleus indicis donats pels escriptors antics sobre el seu funcionament. La nostra troballa ve a comprovar i a modificar en alguns dels seus detalls les reconstruccions de l'estudiós general alemany, qui amb l'aportació de Catalunya trobarà oberts els seus camins d'investigació.

Celebrem com cal aquesta participació de Catalunya a la ciència europea. L'Institut, divulgant la nostra feina amb les seves publicacions que van a tots els centres científics d'Europa, i l'entusiasme d'un home com el nostre Puig i Cadafalch, ànima de l'obra de les excavacions i braç director de les mateixes, ens posen en un lloc de honor entre els grans centres d'estudi.

L'obra de les excavacions d'Empuries, costosa, feta silenciosament, dona els seus fruits de prestigi per la nova Catalunya, que estudiant el seu passat s'obre la porta a la vida dels pobles moderns.

(De La Veu de Catalunya)

Els fruits de les excavacions d'Empuries

L'obra de les excavacions d'Empuries, costejada per la nostra Diputació, patronada per la Junta de Museus i regida per En Puig i Cadafalch, va donant els seus fruits. Els fruits de la nostra excavació no són els que cerca l'antiquari, no és el vas ni l'estàtua, l'objecte d'art de preu que acàs l'il·lusió de les gents senzilles esperava, sinó aquells fruits que cerca la ciència, que va no solament a retrobar l'història antiga del nostre país, sinó a col·laborar a l'obra de la ciència universal amb l'aportació de l'estudi d'aquells problemes que pertiquen al nostre país.

Les excavacions d'Empuries, des de la se-

va iniciació han sigut un punt constant de interès per tots els arqueòlegs del món. Moltes vegades, en aquestes planes mateixes, hem fet esment dels estudis i comentaris fets a l'estranger a base del materials que nosaltres aportàvem, i avui la troballa d'Empuries que acaba de ser exposada en la sala dels bronzes antics del nostre Museu vé a ésser objecte de l'interès europeu, per tractar-se d'una peça única al món; car, com afirma el savi arqueòleg alemany M. W. Barthel, en l'article publicat fa pocs dies a la «Gazeta de Frankfurt», es tracta, no rèsmenys, que de la troballa del primer canó romà.

OBRA NOVA

J. M. LÓPEZ-PICÓ

OP. IV

Espectacles i Mitologia

Estampa de F. X. Altés.—Barcelona

Preu: 3 Pessetes

—EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES—

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya—20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previamente desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

Informació

D'Hamburg

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS I EL PRIMER CONGRÉS INTERNACIONAL DE FONÈTICA

Hamburg, gran protector de la fonètica experimental

La premsa d'Hamburg, ciutat alemanya eminentment comercial, no ha pogut sustreure's aquests dies a dedicar llargues columnes al primer Congrés Internacional de Fonètica que acaba de celebrar-s'hi. Si tenim en compte que aquell esperit va prevaldre i va entretenir fa poc la creació a Hamburg de una alta Universitat, compendrem l'importància que haurà tingut l'assemblea dels trescents fonetistes de diferents països, que s'hi han reunit, quan tant espai li concedeixen. Val a dir, però, que en el fons és fins potser aquell sentiment que hi batega, car no cal oblidar que la magnificència de la Fonètica Experimental a Hamburg és deguda, precisament a l'existència de l'Institut de les llengües colonials, que s'ha vist precisat a l'adopció dels darrers avenços de la ciència, per a capir les inflexions misterioses de les llengües africanes. La Fonètica Experimental a Hamburg ha complert amb la seva missió i s'ha aixamplat considerablement per altres dominis.

Ja no són sols els deixebles den Meinhof que hi cerquen ensenyances, els entusiastes del P. Rousselot també s'hi arriben a colles i els fisiòlegs i els mestres hi acuden en fervorós pelegrinatge. Per això es comprèn l'importància que ha adquirit la millor Institució de Fonètica Experimental coneguda avui dia, ricament dotada per l'Estat hamburguès. Així es comprèn també que els erudits italians promotors de l'idea de la celebració d'un Congrés Internacional de Fonètica Experimental, cedissin a Hamburg una preferència per altra part innegable, car, fóra d'Hamburg, hauria sigut quasi impossible el desenrotllar de temes i conferències, per a les quals tants medis i aparells de tota mena es necessitaven.

Laboratori

Durant els dies del Congrés pogué visitar-se l'exposició dels nous aparells amb que s'ha enriquit darrerament la Fonètica Experimental. Cridaven principalment l'atenció entre altres: l'aparell nomenat «Lioret graph» amb el qual es reproduïen sobre el paper els traçats del fonògraf, podent-se fotografiar a la vegada; l'aparell del professor «Struyken» d'una sensibilitat meravellosa per a fotografiar instantàniament la veu humana; el «pathégraph» per a conciliar la lectura del text amb la reproducció parlada del gramòfon i una enginyosa col·lecció de tambors elèctrics aplicables a l'ensenyança dels sords muts.

Els llocs del Congrés

El Laboratori de Fonètica del Seminari de Llengües colonials està situat al carrer de Jungius i fou instal·lat mercès a la generositat i benevolència de l'Estat hamburguès i a la decidida iniciativa i treball del doctor Meinhof, professor d'aquest Institut colonial. L'edifici conté el laboratori fonètic

més modern, més complet i millor organitzat. Lo mateix que's diu «Laboratori» podria nomenar-se «Museu», si aquest darrer mot no despertés l'idea de quelcom antic, empolsat i excessivament reposat i pacífic. Per en ço que toca a laboratori no és pas ben bé el repòs i la pau lo que hi domina. Des de la «cambra de reproduccions» del primer pis ressonen si a mà vé, cançons d'En Caruso, que alternen amb les dels corifeus africans; a l'estança immediata repercuteixen els sons pantejants i difícils dels sordsmuts qui fadigosament han après d'enraonar; en el quarto proper la veu del director impressiona lletres de correspondència en els fonògrafs; en la cambra de treball se sent el rossolar fregadiç i pausat de l'inscriptor de la paraula que va dibuixant les vibracions de la llengua humana sobre les tires de paper fumat; a la sala gran un espanyol i un francès perseveren en discussió animada sobre la qüestió de poder distingir com cal uns sons d'altres sobre les curves obtingudes amb els aparells; en el recibidor el telèfon truca impacient i des del taller situat a dalt més alt percuteixen els cops del martell, els sorolls dels ribots i de les serres... i tot lo demés és a la biblioteca, al gabinet de plaques impresionades i cilindres, en el quartet destinat als raigs X i a la cambra fotogràfica, on hi ha quietut i reculliment.

Els hostes.—Catalunya L'Institut d'Estudis Catalans.

Per que's vegi el cas que's fa del nostre Institut en els grans centres científics, traduïm a continuació alguns textos del «Neue Hamburger Zeitung» que s'hi refereixen:

«Van reunint-se poc a poc els representants oficials de cinc Governos, anunciats fins ara (França, Itàlia, Holanda, Bremen, Lübeck), de catorze Universitats, de sis Instituts i de vuit associacions científiques. L'Institut d'Estudis Catalans, representat pel doctor Barnils, constitueix un tipu especial; es tracta d'una institució a la qual no podem menys que dedicar algunes paraules en atenció al seu interès general. Des d'una trentena d'anys, a la regió més vigorosa d'Espanya, a Catalunya, i filla d'una tendència romàntica, hi batega un continuat esforç polític i científic per a recobrar la personalitat nacional perduda a principis del quinze segle. Aquest esforç es pot considerar sintetitzat en l'Institut d'Estudis Catalans que's compona de tres seccions: la històrica arqueològica, la de ciències i la filològica. La darrera, fa sols un parell d'anys que fou creada, lliga el present amb els primers començos del renaixement català pel fet d'encarnar l'amor i el culte a la llengua, que ja de sempre ha sigut la finalitat suprema i el somni daurat dels catalans. Ara bé, tenint en compte que sense la fonètica no pot aprofundir-se científicament en l'estudi d'una llengua, es comprèn perfectament que la Diputació provincial de Barcelona, protectora de l'Institut, no pogués deixar passar aquesta ocasió sense fer arribar al Congrés la seva adhesió més entusiasta. Mentres es prepara un segon Congrés de Fonètica, és d'esperar que com ja ha passat altres vegades, l'exemple donat per Catalunya s'haurà estès i arrelat pel reste d'Espanya i tindrem la

satisfacció de poder saludar llavors més representants d'aquest país»

«Després de presentar la salutació al Congrés els representants dels respectius governos, «començaren a fer ús de la paraula els delegats dels Instituts científics i primerament: el doctor Barnils, de Barcelona, el qual va posar de relleu l'estreta relació del moviment cultural català que senyalàvem ahir, amb la Fonètica...»

«Llegit un telegrama del Kaiser contestant a un enviat pel Congrés, es reprengué la tanda de conferències. «La sessió de les del dematí acabà amb el parlament del doctor Barnils sobre l'estat de la Fonètica Experimental a Espanya, recalcant en ell la tendència de millora i de progrés de la jove Catalunya que s'esforça en desvetllar a Espanya de la seva apatía per a la cultura.»

La darrera sessió del Congrés acabà amb la constitució oficial i solemne d'una «Associació Internacional per a la Fonètica Experimental». Aquesta Associació estarà formada per un comitè a cada nació i no tindrà altre objecte que el progrés i divulgació de la ciència fonètica. Per tots els països pogné donar-se per constituït el comitè de referència. El president internacional senyor comte de Gradenigo, a l'exposar la constitució de les diverses sub associacions nacionals, feu observar que la d'Espanya quedava encarregada a la Secció filològica de l'Institut de Estudis Catalans, de Barcelona, representada en el Congrés pel doctor Barnils.

S'acordà celebrar un Congrés cada tres anys i per aclamació s'escullí, pel pròxim, la ciutat de Milà.

Tots els discursos, conferències, parlaments, etc., es publicaran en volum apart que serà remès als congressistes i posat a la venda.

Conferència a la Lliga Regionalista d'Olot

El digníssim president de la Diputació de Girona, don Agustí Riera, va donar diumenge al vespre, en el local de la Lliga Regionalista, una interessant conferència sobre la Mancomunitat catalana. L'espaiosa sala estava completament atapada de selecta concurrència, veient-s'hi les autoritats civils, alguns regidors de l'Ajuntament olotí i totes les forces vives de la població muntanyenca.

El president de la Lliga d'Olot i distingit advocat don Josep M.ª Masramón, amb breus però eloqüents i entusiastes frases va fer la presentació del conferenciant. Seguidament l'il·lustre president de la Diputació de Girona, don Agustí Riera, començà l'eloqüent conferència, fent una afectuosa salutació a la Lliga i a Olot. Va explicar que la Mancomunitat catalana tenia per objecte la creació d'organismes a base de les antigues regions. S'ocupà llargament en fer el procés històric de les tentatives de descentralització dels governs espanyols, citant el projecte d'En Moret que contenia solament una nova divisió territorial i administrativa per regions. El d'En Silvela, de l'any 1891, que concedia govern regional i consells regionals. El missatge dels cinc presidents de diferents entitats barcelonines que en l'any 1898 es dirigiren als poders públics demanant organismes regionals amb amplitud de funcions i medis en obres públiques, de cultura i de beneficència. Projecte d'En Pola-

vieja sobre Diputació única i projecte de llei d'Administració d'En Maura, de 1903. Passà a ocupar-se dels fets del 25 de novembre i de la llei de Jurisdiccions del govern d'En Morret i del grandios moviment de Solidaritat Catalana. De la primera Asambleja de Diputacions en 1906. Parlà llargament sobre l'autonomia administrativa de l'esmena d'En Prat de la Riba, de la personalitat catalana, de les facultats que s'havia de tenir per a mancomunar-se; de delegacions d'Estat, carreteres, telèfons, beneficència, ensenyança universitària, ferrocarrils secundaris, cessió de medis per a serveis traspassats. També va fer una llarga disquisició sobre la llei d'Administració local den Maura en 1907. De la tasca parlamentaria de la Solidaritat Catalana i de la intervenció d'En Cambó i de com va desfer-se Solidaritat. També va recordar la grandiosa campanya electoral de 1911. Després d'explicar l'alcanc d'una proposició d'En Durán i Ventosa, passà a ocupar-se extensament de l'esplendorós moment actual de la política regionalista. Va fer un conciençut i llarg estudi de la Mancomunitat i manifestà que Catalunya ha de sortir-ne forçosament beneficiada baix tots conceptes, ja que la Mancomunitat s'ocuparà en dur a terme grans empreses com són tot lo referent a comunicacions, beneficència i ensenyança, o siguin ports, carreteres, ferrocarrils secundaris, telèfons, escoles primaries i llibreríes públiques; Universitat industrial, Escola de Comerç, escola de llengües, escola d'arquitectura, un gran museu,

biblioteca i conservació de monuments. Explicà detingudament lo fet fins ara i amb convincent raons i sòlids arguments va desfer el prejudici que tenen alguns enemics de la Mancomunitat de que Barcelona absorvirà el reste de Catalunya, manifestant que l'interés que té Barcelona és que per tot arreu de Catalunya sigui ben pròsper i ric en tots conceptes

Al final de l'eloqüent conferencia va ser estrepitosament aplaudit i felicitat. Aquesta conferencia notabilíssima, ha produït un excel·lent efecte a Olot i se n'han ocupat fent-ne entusiàstics elogis tots els que varen assistir-hi.

Concell d'Investigació Pedagògica

Per l'educació domèstica

El quart Congrés internacional d'Educació familiar, que ha sigut organitzat sota'l patronat de la Comissió internacional de l'educació familiar, de la qual es presidenta sa A. R. la duquesa de Vendome, tindrà lloc a Filadelfia el Setembre de 1914. Des d'ara és oberta la subscripció per a les ponències i memòries que's publiquin.

Tant el programa definitiu com tots els informes i notícies seran enviats als subscriptors, essent son import el de 10 francs, els quals deuen ser remesos a Mr. G. H. Frasier c/o Brown Brothers, Filadelfia (Estats-

Units). Els subscriptors rebran les ponències i memòries després d'efectuat el Congrés. Aquestes publicacions tindran major importància que les del Congrés de Bruselles de 1910.

Es d'esperar que molts pares, pedagogs, especialistes i altres persones que tinguin el propòsit de visitar els Estats Units, aprofitaran l'oportunitat per a assistir al Congrés. Per informes i notícies que's creguin precis, dirigir-se al Bureau of University Travel, Trinity Place, Boston, EE. UU.

Tres itineraris es proposen. El primer torn fixa la sortida el 22 d'Agost per a tornar el dia 8 d'Octubre costant 2950 francs. El segon torn fixa la sortida el 1 de Setembre per a tornar el 8 d'Octubre costant 2225 francs. I el tercer torn fixa la sortida el 12 de Setembre per a tornar el 8 d'Octubre costant 1300 francs.

Se tenen notícies que la ciutat de Filadelfia se prepara per a acollir als congressistes d'una manera inusitada i grandiosa.

En la llista de delegats que acaba de publicar-se figura l'Excm. Sr. don Ignasi Girona i don Eugeni d'Ors, de Barcelona. En les oficines del «Concell d'Investigació Pedagògica», C. Urgell, 187, se poden obtenir més detalls sobre'l Congrés.

= Camiseria
i Corbateria

Boqueria-32

:: BARCELONA ::

ESPECIALITAT =
en CAMISES a MIDA

GRAN BARATURA
de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL

MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpids i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancias sanitaries.

Per transports de 1 1/2 i de 3 toneladas i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de práctics de ports salvament de náufregs i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona